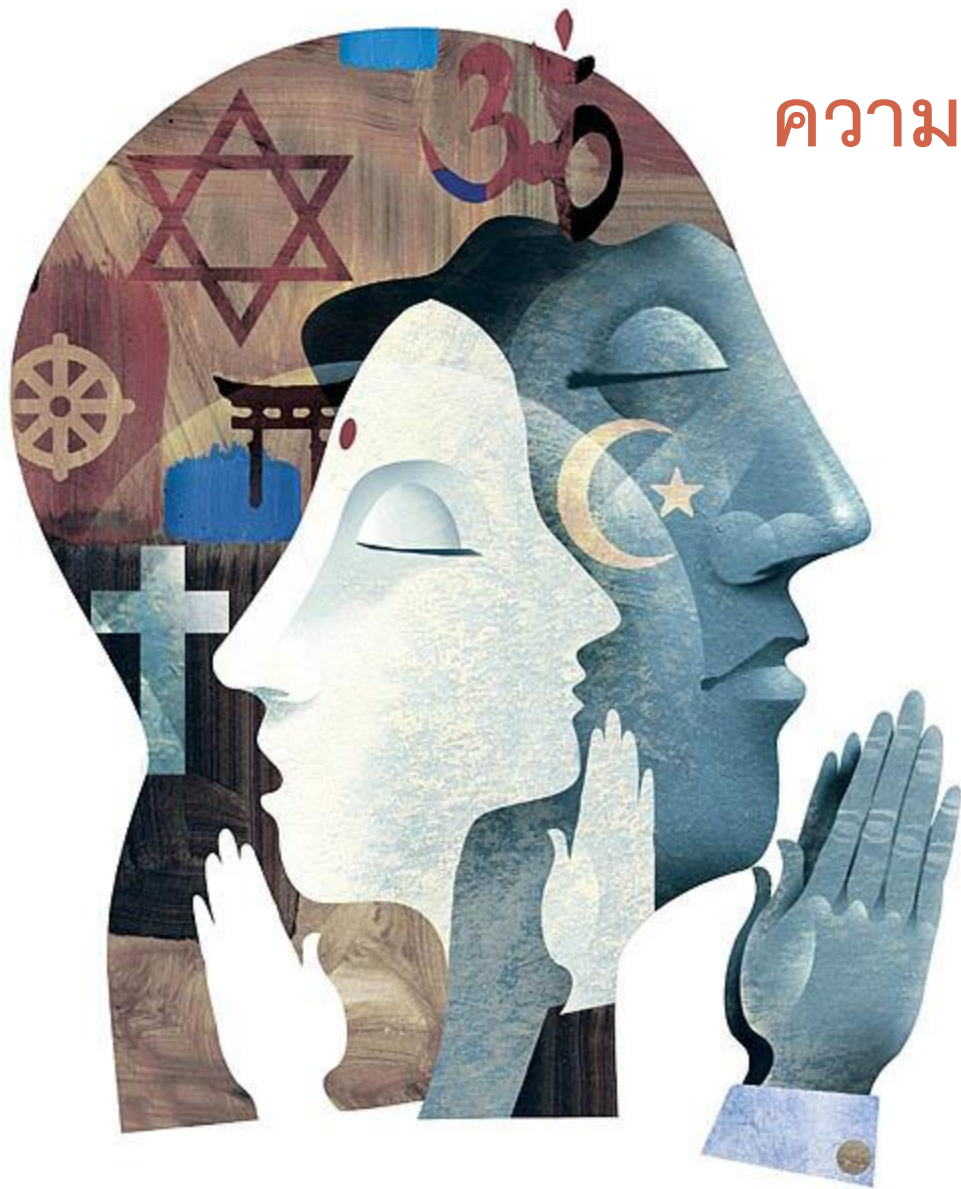

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศาสนา

วัตถุประสงค์ประจำบท

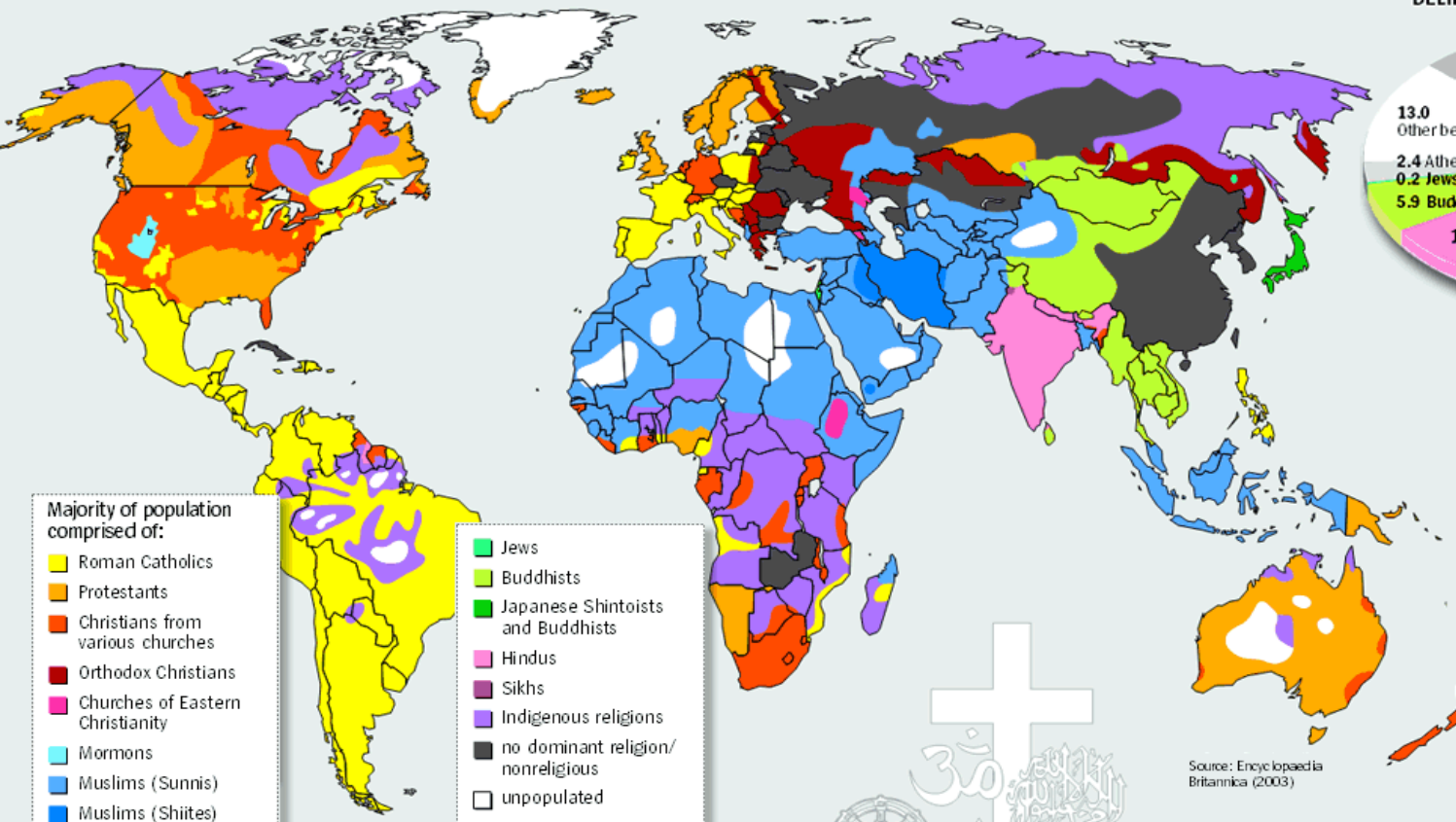
- ศึกษาความหมาย จุดกำเนิด และพัฒนาการสืบทอดความคิดทางศาสนา ตั้งแต่ยุคปฐมกาลจนถึงปัจจุบัน

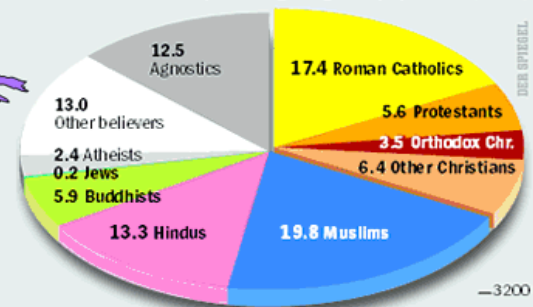
God is too big to fit into one Religion

การนับถือศาสนาต่าง ๆ ทั่วโลก

ATLAS OF FAITHS

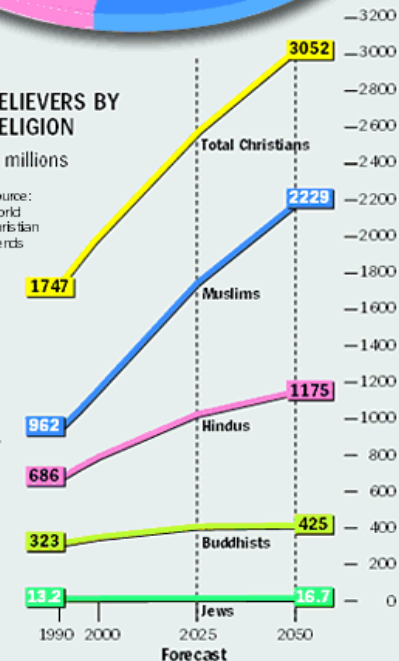

BELIEVERS as percentage of global population (2002)

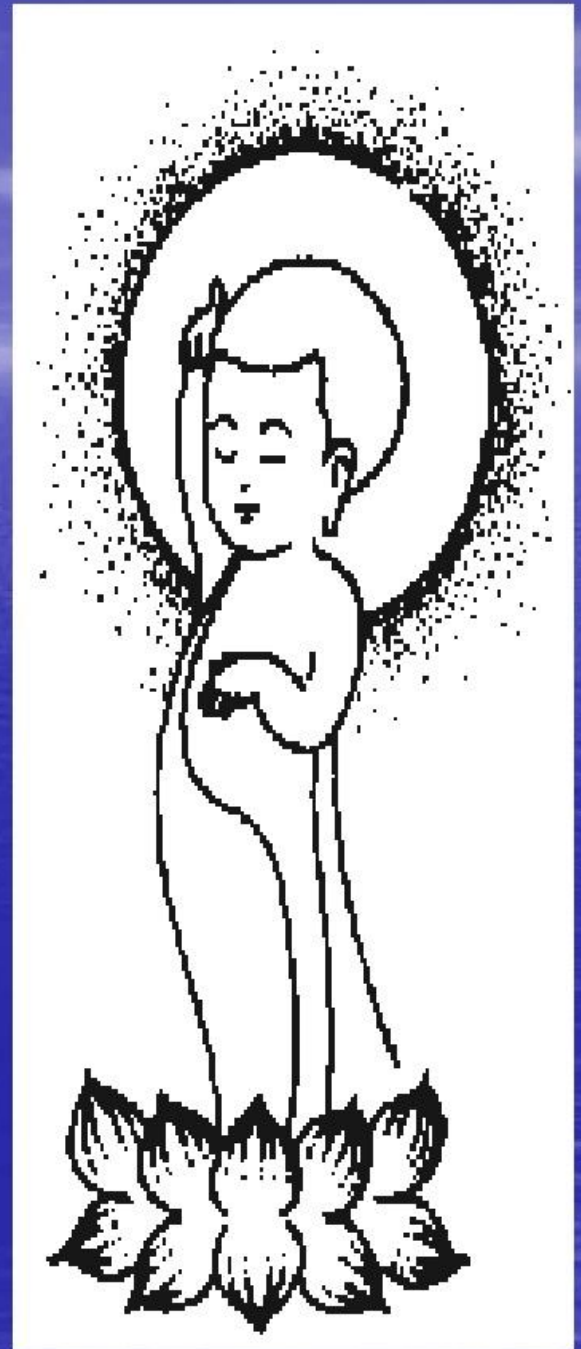
BELIEVERS BY RELIGION in millions

Source: World Christian Trends

Source: Encyclopaedia Britannica (2003)

What is Religion?

ความหมายของศาสนา (Religion)

- **ภาษาอังกฤษ**

คำว่า “Religion” มาจากภาษาลาติน ว่า “Religare” หรือ “Religio” แปลว่า ผูกพัน, สัมพันธ์ รวมเข้าด้วยกัน ซึ่งหมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับพระเจ้า หรือ การรวมตัวเป็นหนึ่งเดียวกับพระเจ้า

- **ภาษาบาลี**

คำว่า “ศาสน” แปลว่า คำสั่งสอน

ดอกบัว
ประจำเดือน “ กรกฎาคม ”

ศาสนาคืออะไร ??

- **Saint Augustine** กล่าวว่า ศาสนา คือ ความดีอันเกิดจากการถวายความบริสุทธิ์ซึ่งได้มาจากพระเจ้ากลับคืนไปยังพระเจ้า
- **D.R. Bali** กล่าวว่า ศาสนา คือ ความเชื่อและศรัทธาในสิ่งที่อยู่เหนือปรากฏการณ์ของโลก ได้แก่เรื่องพระเจ้า
- **ศาสตราจารย์เสฐียร พันธงสี** กล่าวว่า ศาสนาต้องเป็นเรื่องเชื่อถือได้โดยมีความศักดิ์สิทธิ์ มีคำสอนทางจรรยา มีศาสดา และมีผู้สืบทอด
- **พุทธทาสภิกขุ** กล่าวว่า ศาสนา คือระบบการปฏิบัติที่ทำให้เกิดการผูกพันและเข้าถึงกันระหว่างมนุษย์กับสิ่งสูงสุด

- ๑) เกิดจากความกลัว ต่อธรรมชาติ (Fear of Nature)

บ่อเกิดศาสนา

๒) เกิดจากความไม่รู้ (Lack of Knowledge) ได้ แก่ ความไม่รู้ต่อสิ่ง
ที่อยู่รอบตัวของเรา ความไม่รู้ (อวิชชา) นี้ย่อมสร้างโนภาพให้กับมนุษย์
จนเกิดเป็นศาสนาได้

บ่อเกิดศาสนา

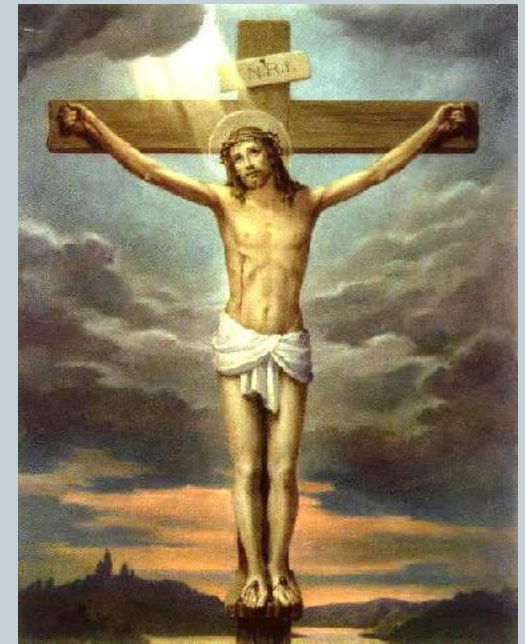
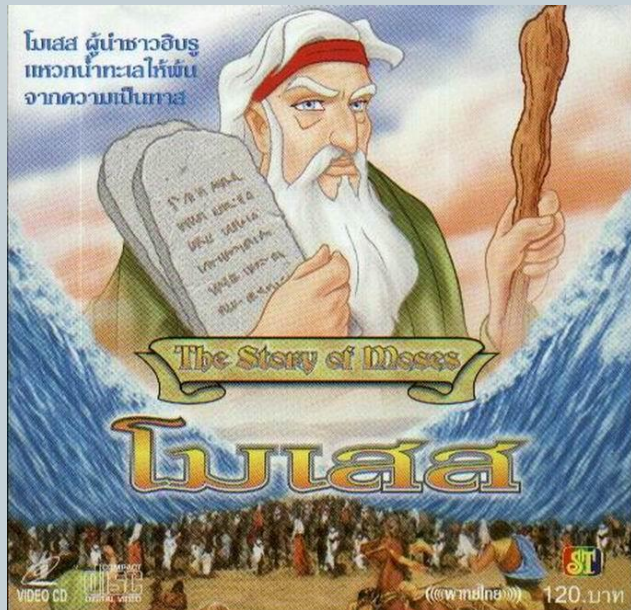
๓) เกิดจากความต้องการผสมสนองตอบแทน (Need of Recompens)
ได้แก่ การที่มนุษย์มีศาสนาหรือศรัทธาต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็เพื่อต้องการ
ให้ได้สิ่งตอบแทน เช่น นับถือผี ต้องการให้ผีช่วย เพื่อความปลอดภัย
บ้าง หรือเชื่อพระเจ้า ก็ต้องการให้ชีวิตดีขึ้น

องค์ประกอบของศาสนา

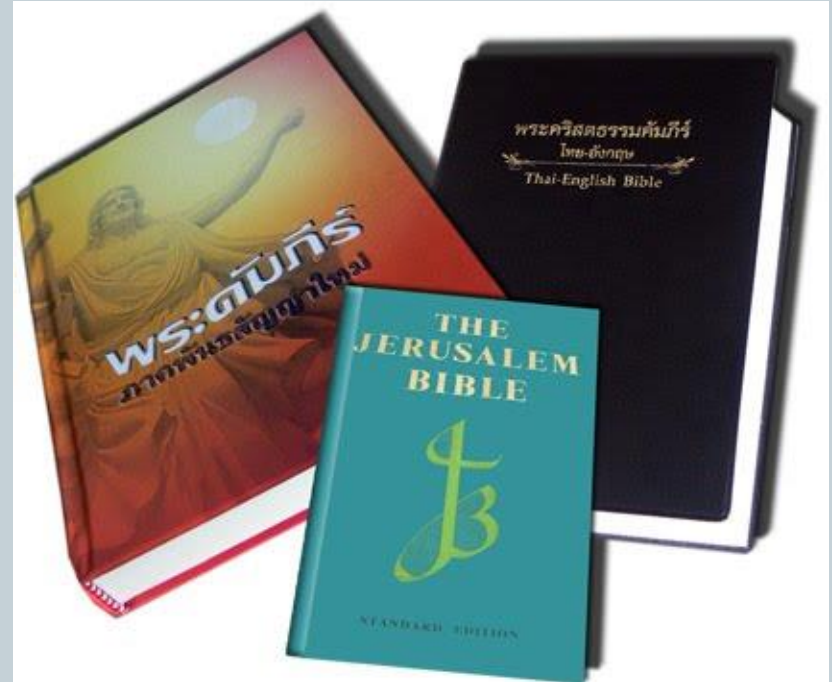
- มีอยู่ ๕ ประการดังนี้

๑. ผู้ก่อตั้ง

องค์ประกอบของศาสนา

๒. ศาสนธรรมหรือคำสั่งสอน

องค์ประกอบของศาสนา

๓. ศาสนพิธี

องค์ประกอบของศาสนา

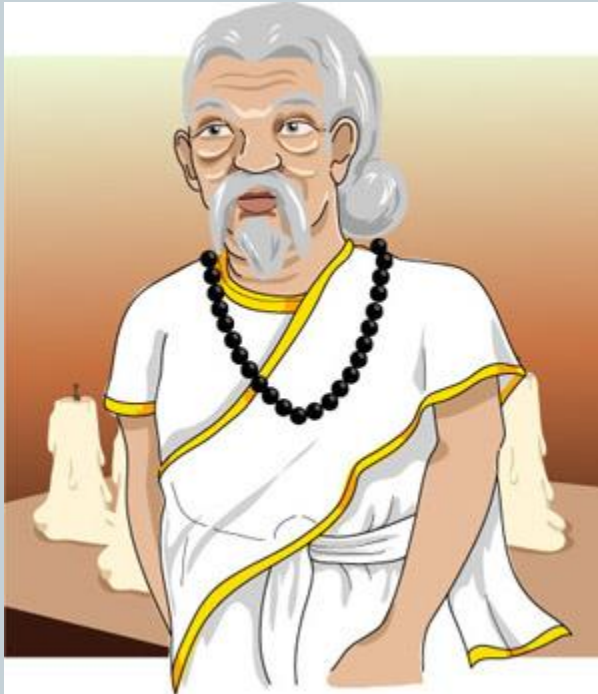
๔. ศาสนสถาน

มัสยิดกลางอำเภอเบตง

องค์ประกอบของศาสนา

๕. ศาสนบุคคล

ลักษณะเด่นของศาสนา

- ๑. เห็นศรัทธาในความศักดิ์สิทธิ์ของคัมภีร์
- ๒. เห็นการปฏิบัติตามคัมภีร์ด้วยความศรัทธาผ่านพิธีกรรมต่าง ๆ
- ๓. เห็นการเข้าถึงจุดหมายสูงสุดในชีวิตเบื้องหลังความตายเป็นส่วนใหญ่
- ๔. เห็นรูปแบบชุมชนหรือสังคมของบุคคลในศาสนา ในรูปแบบที่แตกต่างกัน เช่น พระ นักพรต ฤาษี เป็นต้น

ศาสนาที่คนส่วนใหญ่นับถือ แบ่งย่อยออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

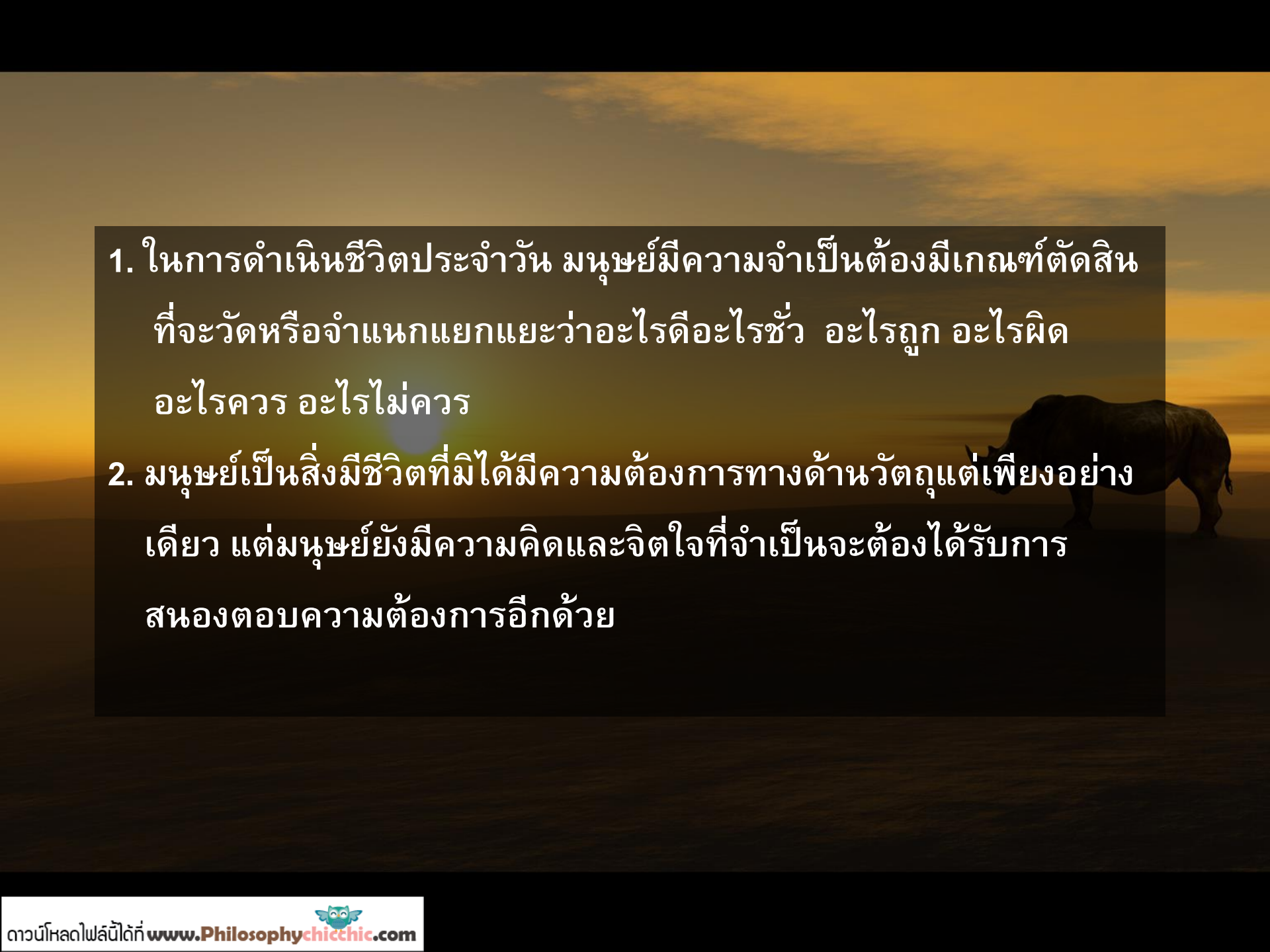
๑) ศาสนาที่เชื่อในพระเจ้าผู้สร้าง (God)
ผู้สร้างเป็นความจริง สูงสุดเป็นผู้สร้าง
สรรพสิ่งได้แก่ศาสนาคริสต์ อิสลาม และ
พราหมณ์ - ฮินดู

๒) ศาสนาไม่เชื่อในพระเจ้าผู้สร้าง ความจริง
สูงสุดเป็นสภาวะที่ไม่มีใครกำหนด ศาสนา
เหล่านี้ได้แก่ ศาสนาพุทธและศาสนาเซน

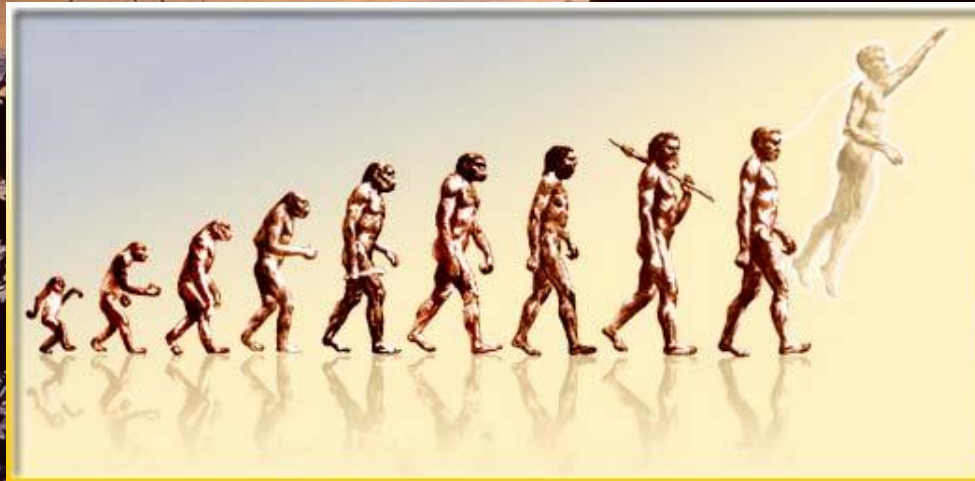

ทำไมต้องมีศาสนา ?

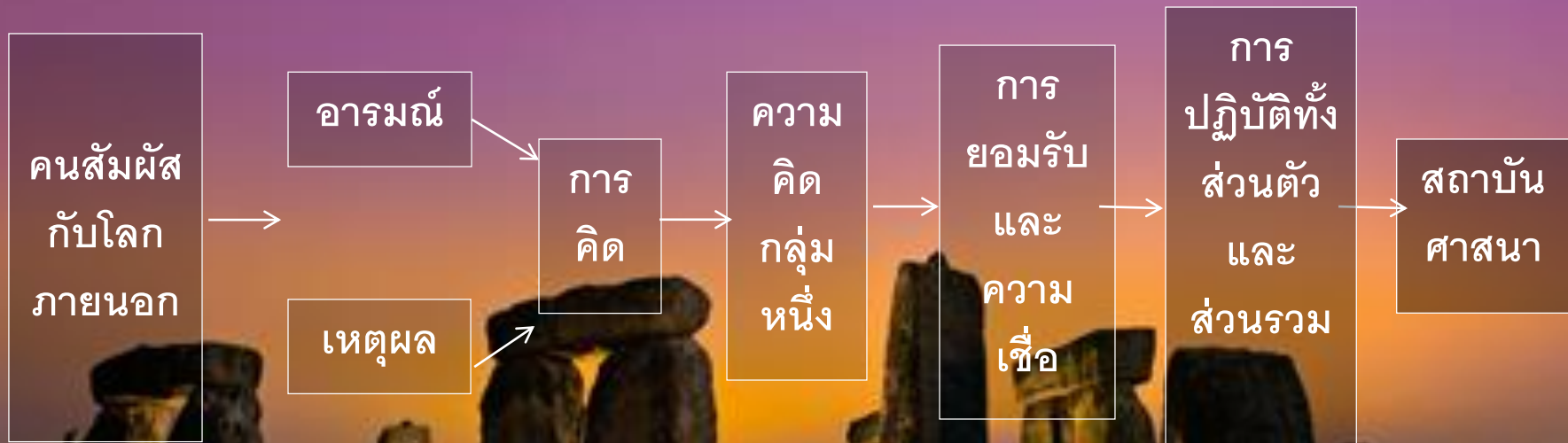
-
1. ในการดำเนินชีวิตประจำวัน มนุษย์มีความจำเป็นต้องมีเกณฑ์ตัดสินที่จะวัดหรือจำแนกแยกแยะว่าอะไรดีอะไรชั่ว อะไรถูก อะไรผิด อะไรควร อะไรไม่ควร
 2. มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มิได้มีความต้องการทางด้านวัตถุแต่เพียงอย่างเดียว แต่มนุษย์ยังมีความคิดและจิตใจที่จำเป็นจะต้องได้รับการสนองตอบความต้องการอีกด้วย

3. ยิ่งมนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นสังคมใหญ่เท่าใด มนุษย์ก็ยิ่งมีความต้องการ
ศาสนามากขึ้นเท่านั้น
4. มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่ต้องการที่พึ่งพิงทางจิตใจและต้องการหลักประกัน
ในการกระทำของตนเอง
5. ที่สำคัญที่สุดก็คือ ศาสนาเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์แตกต่างไปจากสัตว์

เหตุเกิดศาสนา

ลำดับขั้นตอนการเกิดศาสนา

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง

1. การเกิดความคิดใหม่ ๆ ของมนุษย์
2. การนำความคิดใหม่ ๆ มาปรับปรุง เพิ่มเติม และ ผสมผสาน
เข้ากับความคิดเดิม
3. อิทธิพลของความรู้ใหม่ ๆ ที่สามารถกลบล้างความเชื่อแบบเดิม ๆ ได้

๑๒

วิวัฒนาการของศาสนา

ศาสนาพื้นฐานดั้งเดิม

วิวัฒนาการของศาสนา

- วิญญาณนิยม
- ธรรมชาติเทวนิยม
- เทวนิยม
- อเทวนิยม

วิญญาณนิยม

Totem

สิ่งลึกลับ : **মনে**

(อำนาจที่ไม่มีตัวตน
แต่มีชีวิตจิตใจ มีพลัง
วิเศษ)

- ยุคหมอผี (Shaman)
- มนะคือวิญญาณที่สิงสถิตย์อยู่ทั่วไป
- เกิดรูปแกะสลักซึ่งเป็นสัญลักษณ์ประจำเผ่า (Totemism)

ข้อห้ามเรียกว่า “**ตาบู**” (Taboo)

การเซ่นไหว้บรรพบุรุษ

แม่น้ำคงคา

ธรรมชาตืเทวนิยม

- เรียก
วิญญาณว่า
เทวดา หรือ
เทพเจ้า
- เจ้าที่เจ้าทาง
- ผีบ้านผี
เรือน

เทวนิยม

- เทพเจ้าสูงสุด
เหนือกว่าเทพเจ้า
ทั้งหลาย
- ทรงสร้างโลกและ
สรรพสิ่ง
- กำหนดชะตา
กรรมของมนุษย์

อเทวนิยม

- ทุกสิ่งทุกอย่าง
เป็นไปตามเหตุ
ปัจจัย
- กรรมหรือการ
กระทำของมนุษย์
คือตัวกำหนด
ความเป็นไป

ศาสนาดั้งเดิม คือศาสนา
และความเชื่อทั้งหลายที่มี
อยู่ในยุคก่อนประวัติศาสตร์

สรุปวิวัฒนาการของความเชื่อทางศาสนา

(เสฐียร พันธงชัย)

- การนับถือธรรมชาติ (Nature Worship)
- การนับถือผีसाงเทวดา (Animal Worship)
- การนับถือบรรพบุรุษ (Ancestor Worship)
- การนับถือพระเจ้าหลายองค์ (Poly-theism)
- การนับถือพระเจ้าองค์เดียว (Heno-theism)
- ขั้นการนับถือเทพเจ้าองค์หนึ่งของชนกลุ่มหนึ่ง (Heno-theism)
- ขั้นการนับถือเทพเจ้าองค์เดียว (Meno-theism)
- ขั้นเหตุผล (พระพุทธศาสนา)

ลักษณะเด่นของศาสนาแต่ละยุค

๑. ศาสนาตีกด้าบรพ

- เน้นผลประโยชน์ในโลกนี้
(กลัวมากๆ + ระคนดวคความหวัง)

๒. ศาสนาโบราณ

- เน้นสัจจลักษณะหรือปรมปรวิทยา
(กลัวน้อยลง หวังมากขึ้น)

๓. ศาสนายิว

- เน้นประวัติศาสตร์และกฎหมาย (หวังมากขึ้น)

๔. ศาสนาคริสต์

- เน้นประวัติศาสตร์และความเชื่อเพื่อภพหน้า (หวังมากๆ)

๕. ศาสนาอิสลาม

- เน้นกฎหมายหรือระเบียบ ประเพณี

๖. ศาสนาฮินดู

- เน้นพิธีกรรม

๗. ศาสนาเชน

- เน้นภาคปฏิบัติเพื่อภพหน้า

๘. ศาสนาพุทธ

- เน้นการวิเคราะห์ด้วยสติปัญญาเพื่อภพหน้า

๘. ศาสนาเต๋า

- เน้นความสันโดษและกลมกลืนกับธรรมชาติ

๑๐. ศาสนาขงจื้อ

- เน้นการเมืองเชิงจริยธรรม

๑๑. ศาสนาซิกข์

- เน้นความเคารพระหว่างครูกับ ศิษย์

๑๒. ศาสนาฮินดู

- เน้นประวัติศาสตร์ (ความเชื่อ + ราชสำนัก)

ทฤษฎีต่างๆ

จิตวิทยา : ทฤษฎีเอกภาพทางจิตของ มนุษย์ (Psychic
Unity of Mankind)

มนุษย์ยุคบุพพกาลมีความเชื่อทางศาสนาคล้ายคลึงกัน

ต่างๆ ที่มีได้ติดต่อกัน เพราะ :-

- เกิดจากประสบการณ์ขั้นพื้นฐานที่คล้ายคลึงกัน
- เกิดจากความจำเป็นเพื่อดำรงชีวิตที่คล้ายคลึงกัน
- บทสรุปจึงตั้งอยู่บนพื้นฐานทางความเชื่อที่เร้นลับหรือ

วิญญาน

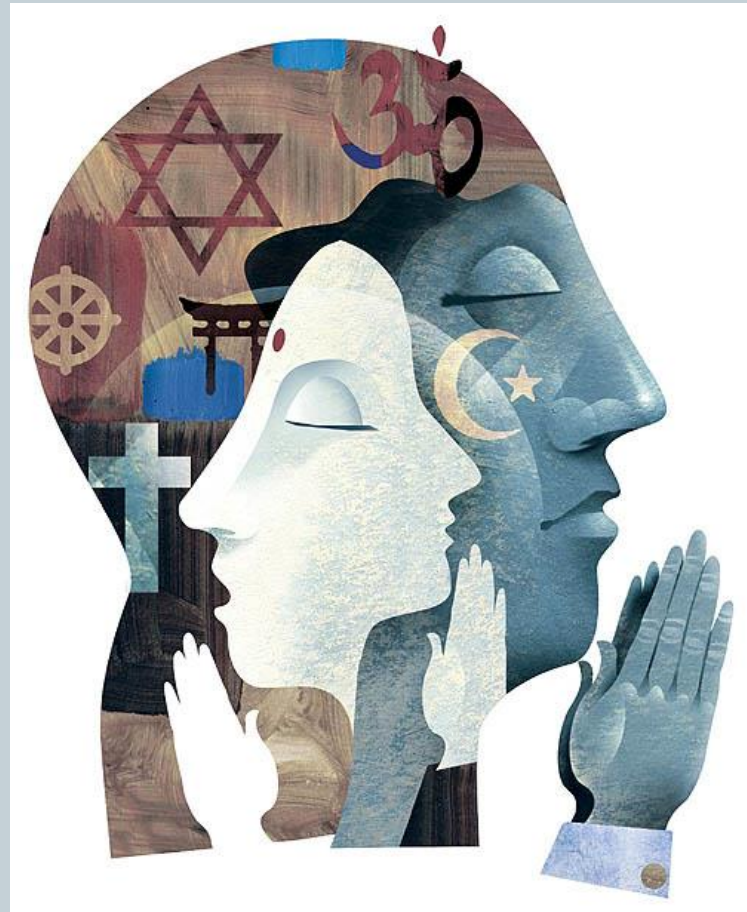
ทฤษฎีบ่อเกิดของศาสนา

สามารถสรุปทฤษฎีบ่อเกิดของศาสนา

ออกเป็น 3 กลุ่มคือ

1. ทฤษฎีจิตวิทยา
2. ทฤษฎีมานุษยวิทยา
3. ทฤษฎีสังคมวิทยา

Religious Instinct

- ศาสนาเกิดจากสัญชาตญาณพิเศษทางศาสนาของมนุษย์
- ถือว่ามนุษย์มีสัญชาตญาณทางศาสนาแต่กำเนิด

Fear

- ศาสนาก่อตัวมาจากความกลัว
- ได้รับการสนับสนุนมาก

ทฤษฎีมานุษยวิทยา

- ศาสนาและอารยธรรมของโลกมีจุดกำเนิดมาจากแหล่งเดียวกัน หรือมีจุดร่วมกัน
- อูราอัลไต, ซีไมท์ และอารยันทูราเนียเป็นต้นกำเนิดทางภาษา ศาสนาและเชื้อชาติต่าง ๆ
- จึงได้บทสรุปว่า แนวความคิดทางศาสนาเดิมของมนุษย์ทั่วโลกมี ลักษณะคล้ายคลึงกัน เพราะมีจุดกำเนิดร่วมกันมาแต่เดิม

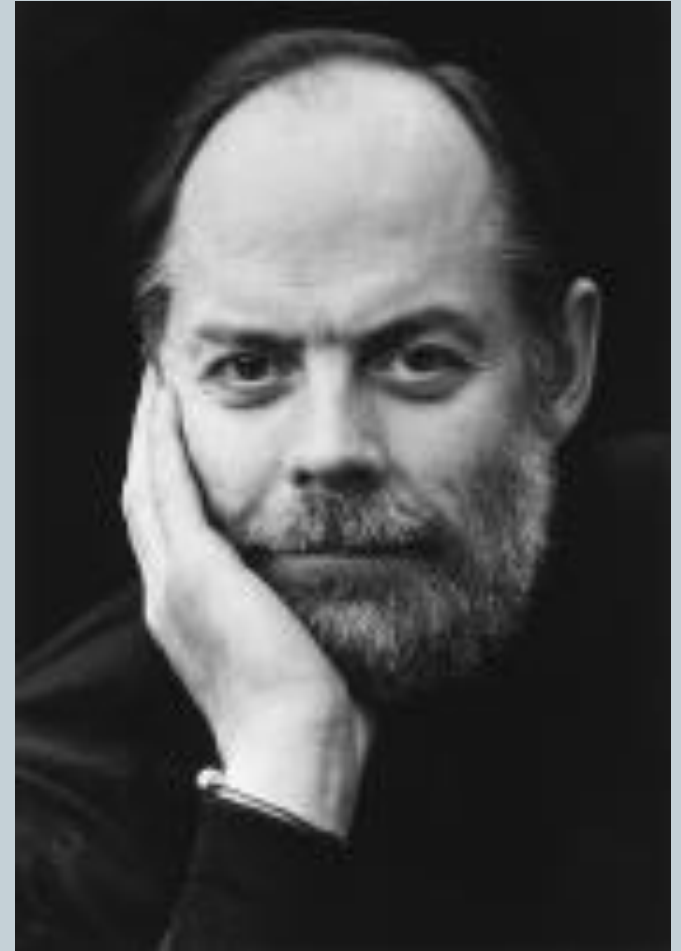

ทฤษฎีมานุษยวิทยาที่สำคัญ

John Lubbock

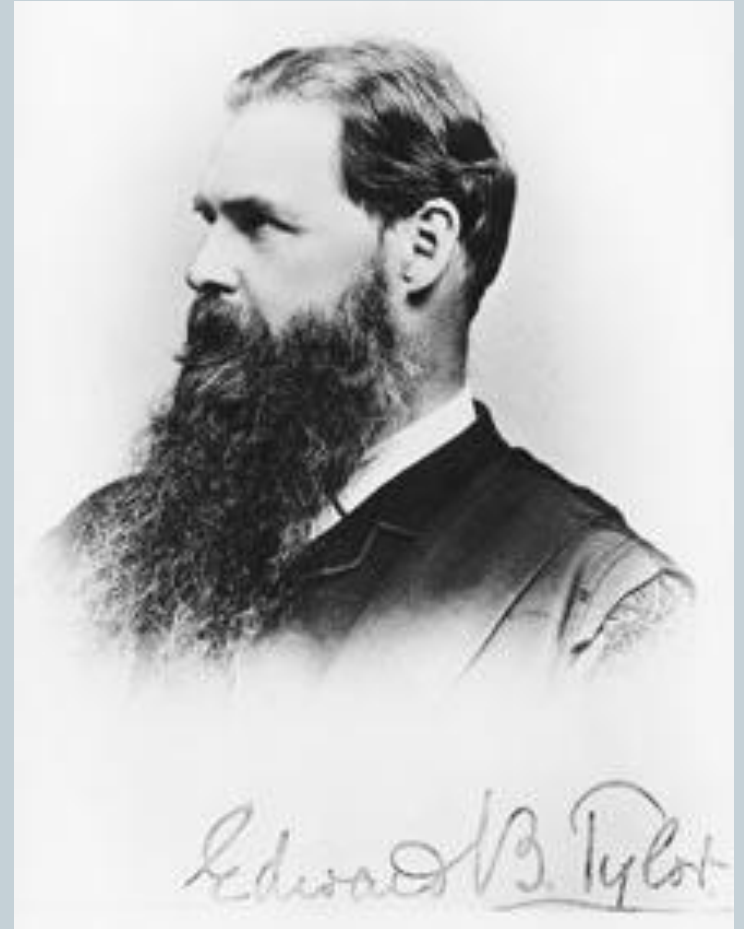
- ในยุคแรกวิวัฒนาการทางความคิดของมนุษย์เริ่มตั้งแต่ไม่มีแนวความคิดทางศาสนา ต่อมามนุษย์จึงเริ่มนับถือธรรมชาติว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ศาสนา (บุพกาล) จึงปรากฏขึ้น

ทฤษฎีมานุษยวิทยาที่สำคัญ (ต่อ)

E.B. Tyler

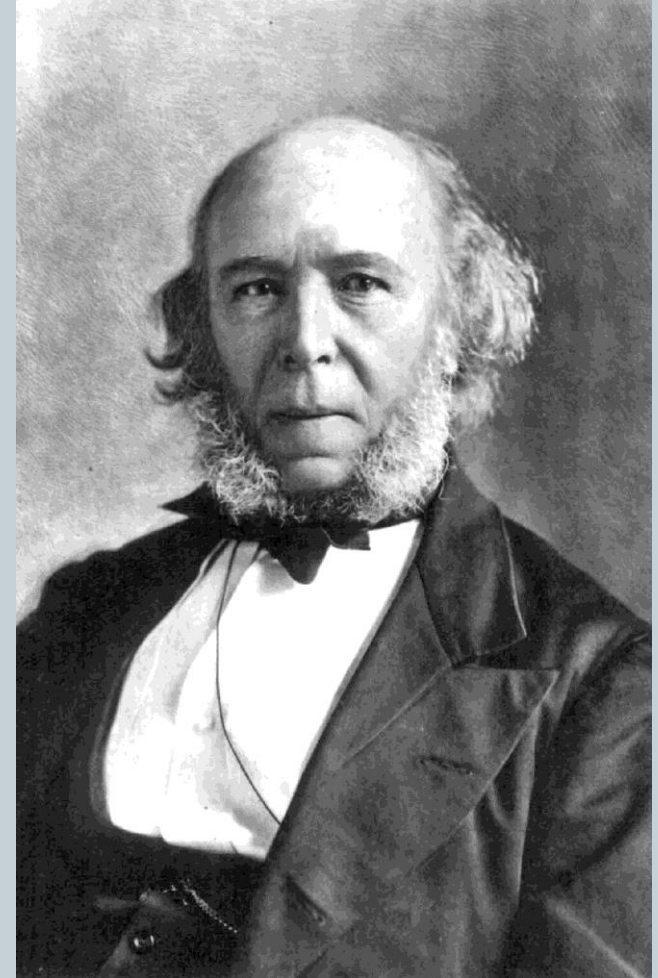
- จุดเริ่มต้นของการเกิดศาสนาทั่วโลก มาจากความเชื่อของมนุษย์ที่ว่า วิญญาณมีอยู่จริง ซึ่งเป็นความเชื่อรูปแบบเก่าแก่ที่สุดและสำคัญที่สุด เป็นความเชื่อที่สร้างอารยธรรมให้กับสังคมมนุษย์

ทฤษฎีมานุษยวิทยาที่สำคัญ (ต่อ)

Herbert Spencer

- ลัทธิบูชาบรรพบุรุษคือรูปแบบที่เก่าแก่ที่สุดในแนวความคิดทางความเชื่อหรือศาสนาของมนุษย์ ความคิดนี้ ไม่ได้รับสนับสนุนเหมือนความคิดของ E.B. Tylor

Joachim Wech

- ถือว่าศาสนาเป็นสถาบันทางสังคม
- จัดบ่อเกิดทางศาสนาเป็น 2 ประเภท
 1. เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ
(Natural Religion)
 2. เกิดจากระบบของสังคม
(Associative Religion)

Natural Religion

- เกิดจากการที่มนุษย์ไม่เข้าใจในธรรมชาติ
- ยกย่องปรากฏการณ์ธรรมชาติเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์
- บางครั้งเรียกว่า **ศาสนาสากล**
- **ลักษณะที่สำคัญ**
 1. ยึดมั่นกับความเชื่อที่แสดงออกด้านพื้นฐานของสังคมเดิม
 2. เน้นหนักด้านพฤติกรรมทางศาสนาที่อยู่ในสังคมต่าง ๆ
 3. ระบบความเชื่อ ผูกพันกับสภาวะเหนือธรรมชาติ

Associative Religion

- มีองค์พิธีการ (Rites) เป็นส่วนควบคุมกำกับ
- เป็นไปตามกระแสแห่งพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมนั้น ๆ
- มีวิวัฒนาการมาเป็นลำดับ
- มีรูปแบบ ระบบที่ตอบสนองสังคมนั้น ๆ
- เป็นศาสนาประเภทที่มีความมั่นคงถาวร

มนุษย์ที่ปราศจากศาสนา

ก็เหมือนศพ.....ที่ปราศจากดวงวิญญาณและจิตใจ

เห็นด้วยหรือไม่?

The End

สวัสดี...

**THANK
YOU
FOR
READING
!**

ดาวน์โหลดไฟล์นี้ได้ที่

www.philosophychic.com

สนุกกับการเรียนรู้ปรัชญาและศาสนาแบบชิคๆ เคียงคู่รอยยิ้ม